

INFO

**„DREPTUL GARANȚIILOR: PRIVIRI COMPARATIVE”
ÎNTÂLNIRE FRANCO-JAPONEZĂ ORGANIZATĂ DE ASOCIAȚIA HENRI CAPITANT
A PRIETENILOR CULTURII JURIDICE FRANCEZE, Paris 7-8.IX.2015**

Flavius Alexandru Boar*

În zilele de 7 și 8 septembrie 2015 a avut loc, la Institutul de Cercetare Juridică a Sorbonei (IRJS) „André Tunc”, o întâlnire științifică franco-japoneză cu tema ”Dreptul garanțiilor. Priviri comparative”. Evenimentul a fost organizat de Asociația Henri Capitant a prietenilor culturii juridice franceze, în parteneriat cu Institutul de Cercetări în Dreptul Afacerilor (IRDA) al Universității Paris 13. Am fost deosebit de încântat, în calitate de membru în grupul român al Asociației, de posibilitatea să asist, alături de alți doctoranzi a căror activitate este legată de materia colocviului, la lucrările acestei întâlniri, moderate de către d-nii. Philippe DUPICHOT (secretar general al Asociației Capitant, profesor la Universitatea Paris 1 Panteon-Sorbona) și Naoki KANAYAMA (Universitatea din Keio).

Atelierul științific s-a desfășurat într-o perspectivă de drept privat transnațional oferită de vastele cercetări comparative ale intervenienților, cu toții cadre didactice universitare, și favorizată de amplele influențe exercitate de dreptul francez și, respectiv, german, asupra conținutului Codului Civil japonez (Minpō) de la 1896. În cadrul lucrărilor au fost abordate chestiuni a căror pronunțată finețe teoretică s-a dovedit, de fiecare dată, a corespunde unei actualități practice adesea surprinzător de recente.

Astfel, în ziua de luni, discuțiile au început în jurul conflictului care se manifestă constant, în viziunea atât a legiuitorului cât și a interpretului, între obiectivele cărora le sunt destinate a răspunde garanțiile reale, pe de o parte, și procedurile colective de recuperare a creanțelor, pe de altă parte. După ce au subliniat pe scurt cadrul juridic pertinent pentru aceste chestiuni în dreptul japonez, și, respectiv, în cel francez, dl. Kazushi SUGIMOTO (Universitatea din Chiba), alături de dl. Charles GIJSBERS (Universitatea din Rouen) au ajuns la ideea comună a unei dificultăți inerente mecanismelor juridice implicate în rezolvarea problemelor economice ale debitorului falit, anume caracterul esențialmente limitat al activelor acestuia raportat la datoriile asumate. Prin urmare, indiferent de meritele sale, orice soluție adusă antinomiei conceptuale dintre ideea de preferință, specifică garanțiilor reale și obiectivul menținerii egalității dintre creditorii ce rezultă din chiar denumirea procedurii ca fiind colectivă, nu ar putea funcționa altminteri decât prin sacrificarea intereselor vreunui din creditorii implicați. Sub acest aspect, concluzia celor doi profesori, formulată sub forma unei interogații retorice, a fost aceea de a ști,

la nivel principial, dacă simpla voință a debitorului, acceptată ca atare de vreunul din creditorii săi, reprezintă un temei suficient pentru a discrimina, în ochii juristului, situația beneficiarului unei garanții convenționale de cea a celorlalți creditori.

Această idee a realizat tranziția necesară pentru intervențiile care au urmat. Ele au dezvoltat problema legitimității și cea a efectelor juridice ale transferurilor de drepturi, în special a cesiunilor de creanță, care vor fi fost încheiate de cedent nu în schimbul unui preț, ci exclusiv cu titlu de garanție a executării obligațiilor asumate de vreun debitor. În acest context, d-nii. Dai SHIRAISHI (Universitatea din Waseda) și Pierre Crocq (Universitatea Paris 2 Panteon-Assas) au analizat valabilitatea unei asemenea operațiuni translativă din punct de vedere al principiilor care guvernează fiecare din sistemele lor de drept, precum și al celor mai recente jurisprudențe conturate în materie. În acest context, a fost dezbătută principala dificultate în delimitarea unui regim juridic specific pentru asemenea acte juridice, anume identitatea cauzală care le-ar lega de operațiuni care nu reprezintă decât simple afecțiuni ipotecare. Odată natura pignorativă a transferului dovedită, devine într-adevăr dificilă legitimarea unui tratament juridic special în favoarea creditorului cesionar, în care acesta s-ar prevala de calitatea sa de proprietar definitiv ori de titular nemijlocit al dreptului cedat, aidoma unui cumpărător, deoarece scopul părților a fost ca transferul proprietății să intervină exclusiv cu titlu de garanție.

Partea finală a primei zile de lucru a fost animată de o dezbatere asupra conținutului juridic al obligației specifice asumate de fideiუსori față de creditorii beneficiari ai garanției. D-nii. Naoki KANAYAMA (Universitatea din Keio) și Vincent MAZEAUD (Universitatea din Clermont-Ferrand) au confirmat, prin intervențiile lor, posibilitatea unei dezbateri în acest sens care transcende particularităților sistemelor naționale de drept, mai ales că această problemă constituie chiar obiectul cercetărilor academice întreprinse de ambii profesori intervenienți. Aceștia au ajuns, astfel, la concluzia existenței unei singure obligații care reflectă angajamentul asumat de cauțiunea personală, al cărei conținut își modifică însă natura și ajunge să presupună efectiv plata unei sume de bani numai la momentul manifestării riscului garantat, cel al insolvenței debitorului principal. O asemenea perspectivă, pe care dl. Naoki KANAYAMA o tratează și ca rezultat al unei condiții suspensive de care atârână obligația garantului, nu explică doar regimul fideiusiunii, ci și pe cel al oricăror alte situații în care o persoană o garantează pe alta împotriva realizării unor evenimente defavorabile pentru aceasta, de exemplu, contra viciilor ascunse ale bunului vândut. Ea permite, de asemenea, izolarea raporturilor juridice care se stabilesc între creditor și proprietarul bunului care va fi fost ipotecat în garanția datoriei unei terțe persoane.

Ziua de marți a fost dedicată cercetărilor mai de detaliu asupra regimului juridic al garanțiilor. În această privință, dna. Megumi HARA (Universitatea din Gakushuin) și dl. Romain BOFFA (Universitatea Paris Créteil) au dezbătut măsura în care sistemele de drept ar trebui să valideze afectarea în garanție nu doar a unui bun determinat, ci și a unui ansamblu de bunuri, în scopul executării unor creanțe. Dincolo de cazurile speciale recunoscute ca atare de lege, de exemplu, fondurile de comerț, agricole sau cele ale profesiilor liberale, s-a ajuns la concluzia că grevarea pe cale convențională a unui ansamblu de bunuri ar ridica dificultăți raportat la principiul specialității sarcinilor ipotecare. O asemenea afectare a bunurilor ar crea, de asemenea, premisele unei veritabile indisponibilizări, cel puțin în sens economic, a unei porțiuni consistente din

patrimoniul garantului, începând chiar cu primul credit contractat de debitor. Aceasta, deoarece alți creditori ar deveni reticenți în primirea unei garanții care nu ar obține decât un rang subsecvent în cazul executării silite a bunurilor. Această concluzie s-a apreciat a fi pertinentă și în ce privește "floating charge"-ul din *common law*, ale cărui avantaje economice s-a estimat oricum că ar putea fi atinse și pe alte căi, de exemplu, prin validarea posibilității de a fi ipotecate bunuri viitoare.

În continuare, discuția dintre d-nii. Yusuke ABE (Universitatea din Tohoku) și Christophe VERNIERES (Universitatea Paris 8 Vincennes-Saint-Denis) s-a concentrat asupra conținutului juridic al dreptului de urmărire, înțeles ca prerogativă esențială a dreptului real ipotecar. Discuția este necesară, deoarece știința juridică franceză a manifestat, de-a lungul timpului, tendința de a nega existența vreunei prerogative nemijlocite pe care titularul acestei garanții reale ar putea-o revendica asupra bunului grevat. O asemenea negare a părut necesară pentru conturarea unei soluții raționale în anumite situații cărora le este specifică disocierea efectelor creanței garantate de cele ale ipotecii. Totuși, această concluzie ridică probleme deosebite, dacă este să rămână în picioare ideea că ipoteca trebuie concepută ca un drept subiectiv și, cu atât mai mult, ca un drept real asupra bunului altuia. Asemenea dificultăți s-au manifestat chiar în practica recentă a instanțelor franceze, care au ajuns, de exemplu, la concluzia că acțiunea ipotecară ar trebui să supraviețuiască prescripției extinctive a creanței garantate. Această soluție, expres prevăzută, de exemplu, în noul Cod Civil român, a fost însă primită cu reticență în doctrina franceză, care și-a concentrat criticile inclusiv pe definirea obiectului acțiunii ipotecare. Amplele cercetări istorice întreprinse de dl. Yusuke ABE au surprins, totuși, elementele necesare în delimitarea raportului nemijlocit, specific drepturilor reale, dintre ipotecă și valoarea economică rezultată din executarea bunului grevat, precum și anumite nuanțe de exprimare normativă care sugerează ideea unei obligații a fiecărui proprietar al activelor ipotecate de a dezinteresa titularii sarcinilor reale.

Intervențiile finale ale atelierului au dezvoltat necesitatea definirii condițiilor de opozabilitate a garanțiilor reale. Concluzia dezbaterilor dintre dna. Keiko YOSHI (Universitatea din Meiji) și dl. Dominique LEGAIS (Universitatea Paris 5 René Descartes) a constat în necesitatea de a fi abordate mai rațional meritele variilor registre de publicitate a drepturilor și situațiilor juridice. O analiză economică atentă s-a apreciat a fi de natură a nuanța entuziasmul tot mai accentuat al sistemelor de drept în direcția implementării unor registre atotcuprinzătoare, indiferente față de natura bunurilor implicate și intolerante față de posibilitatea ca existența anumitor sarcini, chiar dacă, aparent, oculte, să poată fi verificată și altfel decât prin consultarea înscrisurilor pertinente. De altfel, în practica franceză, s-a arătat că devine tot mai clară reticența agenților economici bancari față de asemenea sisteme de publicitate obligatorie, deoarece au fost dezvoltate mecanisme mai flexibile și mai puțin costisitoare de atingere a acelorași rezultate, de exemplu, în cazul anumitor cesiuni de creanță încheiate în scop de garanție. Într-o altă privință, am avut chiar surpriza să constat că juriștii japonezi întâmpină și ei, asemenea omologilor lor români anterior intrării în vigoare a noului Cod Civil, dificultăți în îmbinarea unei teorii negative a opozabilității drepturilor imobiliare, specifice concepției franceze, cu o procedură a acțiunilor de carte funciară și o organizare materială corespunzătoare, inspirate însă din sistemul german de publicitate imobiliară.

Închiderea lucrărilor a fost realizată de dl. Philippe DUPICHOT (Universitatea Paris 1 Panteon-Sorbona), care a organizat cu o deosebită atenție, alături de dl. Mustapha MEKKI (Universitatea Paris 13) și de dl. Naoki KANAYAMA (Universitatea din Keyo), primirea participanților și derularea atelierului științific. Lucrările acestuia vor fi publicate în volum, sub egida Asociației Henri Capitant a prietenilor culturii juridice franceze, dar și pe site-ul acestei asociații (www.henricapitant.org), de unde vor putea fi descărcate în mod gratuit.

* *Doctorand, Universitatea Paris 1 Panteon-Sorbona și Universitatea din București;*
boarflavius@yahoo.com.